

Wijk- en bewonersinitiatieven als katalysator voor een circulaire samenleving

Bewonersinitiatieven - Factsheet Circulair voor Gemeenten

Bewoners zijn een belangrijke motor van de circulaire samenleving. Ze bepalen waar ze hun geld aan uitgeven, welke initiatieven ze steunen en wat ze in hun eigen omgeving doen en laten. Ze verenigen zich als ondernemende buurtbewoners, coöperatie of collectief om gezamenlijk iets mogelijk te maken. Gemeenten kunnen circulaire lokale initiatieven ondersteunen. Denk aan repaircafés, kledingruilbeurzen, plantenruilmarkten, minibiebs en weggeefwinkels. Dit versterkt niet alleen de sociale cohesie, maar draagt ook direct bij aan gemeentelijke doelstellingen, zoals afvalvermindering en circulair grondstoffenbeheer. Bewonersinitiatieven zijn vaak de katalysator voor gedragsveranderingen die groter en verder reiken dan de gemeentelijke plannen alleen.

Waarom relevant?

- **Bewoners in hun rol als consument:** Bewoners spelen een cruciale rol als consumenten. Met hun koop- en beheer gedrag, geven ze richting aan de koers van de economie. Hiermee kan de focus komen te liggen op een hergebruik- en deeleconomie in plaats van een lineaire wegwerpeconomie.
- **Wijken geven voorbeeld in gedragsverandering:** Gedrag verandert het snelst in de directe omgeving. Door bewoners ruimte te geven het circulaire voorbeeld te geven, kunnen lokale initiatieven zoals hergebruik en reparatie snel groeien. Door wijkinitiatieven te verbinden met de bredere economische transitie, wordt circulair handelen lokaal en economisch relevant.
- **Versterking van sociale cohesie en bredere maatschappelijke doelen:** Circulaire initiatieven kunnen goed worden gekoppeld aan andere domeinen, zoals sociaal beleid en armoedebestrijding. Dit vergroot de steun voor circulaire initiatieven en versterkt de gemeenschap. Bijvoorbeeld door het faciliteren van hergebruik van meubels of het stimuleren van deelmobiliteit.
- **Inzage in bewonersinitiatieven leiden tot effectiever beleid:** Gemeenten krijgen waardevolle inzichten uit de praktijk wanneer ze lokale initiatieven ondersteunen. Dit maakt het mogelijk dat beleid beter aansluit op de leefwereld en zorgt voor een sterkere verbinding tussen gemeente en bewoners.

Wat kun je als gemeente doen?

1. Vind en verbind lokale kracht

Maak lokale circulaire initiatieven zichtbaar en stimuleer samenwerking tussen buurtbewoners. Zet platforms op waar inwoners ideeën kunnen delen en elkaar kunnen vinden, zoals een participatiekaart of lokale initiatievenwebsite. Bewonersinitiatieven versterken elkaar als ze elkaar kennen en kunnen leren van elkaar. Organiseer initiatievenbijeenkomsten of een jaarlijks ‘initiatievencafé’, waarbij bewoners en experts ideeën kunnen uitwisselen en hun projecten verder kunnen brengen. Dit bevordert kennisdeling, versterkt de gemeenschapskracht en helpt lokale initiatieven om op te schalen of uit te breiden. Door bewonersinitiatieven te verbinden met relevante partijen, zoals lokale bedrijven of netwerken, krijgen zij extra steun en zichtbaarheid.

Voorbeelden:

- **Capelle aan den IJssel** heeft inzicht en contact met bewonersinitiatieven via het platform [MaakCapelle](#). Een website waar bewoners samen komen om te netwerken en spullen en ideeën uit te wisselen.
- In de regio **Alblasserwaard en Vijfheerenlanden** neemt stichting [BlauwZaam](#) samen met ondernemers, overheid, onderwijs en organisaties initiatieven voor het verduurzamen van de regio.

2. Faciliteer gemeenschapskracht

Breng initiatieven in kaart en organiseer ondersteuning vanuit de gemeente. Een vast aanspreekpunt en regelmatig contact met bewoners zijn al een enorme stap in het faciliteren van gemeenschapskracht. Gemeenten kunnen initiatieven praktische hulp bieden met subsidies, advies over vergunningen, communicatieondersteuning of ruimte voor evenementen of projecten. Door kleine investeringen kunnen deze initiatieven groeien en bijdragen aan circulaire doelen. Door bureaucratische drempels te verlagen, bijvoorbeeld via regelluwe zones, krijgen initiatieven ruimte om te experimenteren en door te groeien.

Voorbeelden:

- **Den Haag en het Stagehuis** hebben in het [Programma SAMEN](#) breed onderzoek gedaan naar mogelijkheden tot financiering en mogelijke coalities binnen de wijk.
- **Rijswijk** heeft met het [Loket Stadskracht](#) een eerste aanspreekpunt gecreëerd voor inwoners die zich voor hun wijk willen inzetten, maar graag meer informatie of (financiële of juridische) ondersteuning van de gemeente nodig hebben.

3. Stimuleer samenwerking tussen afdelingen binnen de gemeente

Bewonersinitiatieven zijn vaak niet bezig om in één koker van bijvoorbeeld ‘circulariteit’ te passen. Zorg er daarom voor dat afdelingen zoals stadsontwikkeling, vastgoed, sociaal domein, milieu en groen gezamenlijk kunnen bijdragen aan lokale initiatieven. Dit maakt circulaire projecten toegankelijker voor meerdere doelgroepen en creëert bredere steun. Zo kan een subsidie voor tweedehands fietsen of het inrichten van woningen met tweedehands meubilair voor mensen met een smalle beurs niet alleen de circulaire economie bevorderen, maar ook sociale inclusie en wijkverbetering stimuleren. Dit zorgt ervoor dat gemeenschapskracht integraal geborgd wordt in de organisatie, en een gezamenlijke visie kan ontstaan over verschillende beleidsterreinen.

Voorbeelden:

- In het programma [Rethink](#) werken verschillende beleidsafdelingen van gemeenten [Rotterdam](#) en [Nissewaard](#) samen met inwoners en sociaal ontwerpers aan gedragsverandering en combineren hierbij circulaire- met sociale doelstellingen.
- [Delft](#) zette een [prijsvraag](#) uit voor initiatieven van inwoners. In een eerdere ronde ontstonden projecten waarbij voedselverspilling werd voorkomen en speelgoed doorgegeven.

Handige Links & Tools:

- Er zijn veel landelijke clubs die zich als intermediaire organisatie inzetten voor het ondersteunen van bewonersinitiatieven zoals:
 - [GreenWish](#)
 - [Katalys](#)
 - [LSA](#)
 - [We Doen Het Samen Coalitie](#)
- Tools, kennispartijen en voorbeelden uit gemeenten op Inwoners pagina van [De Verschilmakers](#)

Contactpersoon:

Lichelle de Bruijn (ls.de.bruijn@pzh.nl)